

การศึกษาปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าส่งชายแดน
ของผู้ประกอบการท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
A Study of Problems, Obstructions and Wholesale Cross-National
Border Trade Model of Local Entrepreneurs in Mueang District,
Mukdahan Province

ศศิกรานต์ วันัสบดีไพศาล^{1*} , กุลภา โภคสวัสดิ์^{2**}
Sasikran Wanatsabodeepaisarn^{1*} , Kulapa Pokasawat^{2**}

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
เลขที่ 85 ถนนสถลมารค ตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190

^{1,2}Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science
Ubon Ratchathani University
85 Sathonlamark Road, Mueng Sikhai Sub-district, Warin Chamrap District,
Ubon Ratchathani Province 34190

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าชายแดนค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการค้าส่งในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ประชากรคือผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการค้าส่งชายแดน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยกำหนดลักษณะการคัดเลือกตามคุณสมบัติและวัตถุประสงค์ ได้แก่ ผู้ประกอบการค้าส่งใน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 8 คน ผู้ประกอบอาชีพกรรมกร 10 คน คนขับรถรับจ้าง 10 คน นายหน้า 2 คน และลูกค้าชาวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) 15 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในกระบวนการค้าส่งชายแดนอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการเก็บภาษี ร้อยละ 10 ของมูลค่าสินค้าที่เกินกว่า 1,500 บาท ที่ด่านศุลกากร สปป.ลาว ส่วนรูปแบบการค้าชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร กำหนดได้ 6 รูปแบบคือ 1) รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น A (Model A) แบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสาร 2) รูปแบบการค้า

*ผู้เขียนหลัก

อีเมล: Sasikran.wa.57@ubu.ac.th

**อาจารย์ที่ปรึกษา (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจําหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)

ส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น B (Model B) แบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารแบบมีนายหน้า 3) รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น C (Model C) แบบขนส่งสินค้าทางรถโดยสารแบบมีนายหน้า 4) รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น D (Model D) แบบขนส่งสินค้าด้วยรถยนต์ส่วนตัว 5) รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น E (Model E) แบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารโดยใช้การสื่อสารสังคมออนไลน์ และ 6) รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น F (Model F) แบบขนส่งสินค้าทางรถโดยสารโดยใช้การสื่อสารสังคมออนไลน์ ทั้งนี้พบว่ารูปแบบที่มีความสะดวกและค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดคือรูปแบบการค้าส่งชายแดน E และ F คือการขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารและรถโดยสารโดยใช้การสื่อสารสังคมออนไลน์ รูปแบบที่ได้รับความนิยมคือ รูปแบบการค้าส่งชายแดน B และ C คือการขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารและรถโดยสารแบบมีนายหน้า

คำสำคัญ

รูปแบบการค้าส่งชายแดนจังหวัดมุกดาหาร ผู้ประกอบการท้องถิ่น

Abstract

This paper presents a study of problems, obstructions and wholesale cross-national border trade model for local entrepreneurs in Mueang District, Mukdahan Province. The population is involved in the border trade process in Mueang District, Mukdahan Province. The purposive sampling was based on qualification criteria and objectives including 8 local entrepreneurs in Mueang District, Mukdahan Province, 10 laborers, 10 drivers, 2 agents and customers 15 from Lao PDR. The methods of data collection were in-depth interview and non-participation observation. Descriptive narrative was used to analyze data.

The findings revealed that The problems and obstacles in the trade process in Mueang District, Mukdahan Province arise from 10% tax collection from goods with the value exceeding 1,500 Baht at Lao PRD Customs Checkpoint. the form of trade along the border of the local entrepreneurs in Mueang District, Mukdahan Province can be classified in 6 models. 1) The form of trade along the border of the local entrepreneurs A (Model A) of trade where goods are transported via ships 2) The form of trade along the border of the local entrepreneurs B (Model B) of trade where goods are transported via ships via passenger cars with agents. 3) The form of trade along the border of the local entrepreneurs C (Model C) of trade where goods are transported via passenger cars with agents. 4) The form of trade along the border of the local entrepreneurs D (Model D) of trade where goods are transported via private car. 5) The form of trade along the border of the local entrepreneurs E (Model E) of trade where goods were transported via ships and communication is done via social media. 6) The form of trade along the border of the local

entrepreneurs F (Model F) of trade where goods were transported via passenger cars and communication is done via social media.

The most convenient and low cost model of trade along the border was the model E and the model F of trade where goods were transported via ships or transported via passenger cars and communication is done via social media. The most popular were the model B and the model C of trade where goods are transported via ships or transported via passenger cars with agents.

Keywords

Wholesale Cross-National Border Trade, Mukdahan Province, Local Entrepreneur

บทนำ

ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาษา ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์อันยาวนาน และมีการเปิดเส้นทางคมนาคมทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ตามจังหวัดต่าง ๆ ที่สะดวกยิ่งขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการค้าชายแดนของทั้งสองประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและโอกาสทางการค้าและการลงทุนสูงชายแดนติดกับแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาวซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นทุกปีมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนเส้นระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก หรือ East-West Economic Corridor (EWEC) จากนโยบาย One Belt, One Road ของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงสาธารณรัฐประชาชนจีนกับอีก 64 ประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยเข้าไว้ด้วยกันภายใต้การเชื่อมโยงทั้งทางบกและทางทะเล (Department of Foreign Trade, 2015) อีกทั้งคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) มีมติเห็นชอบให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก (The Secretariat of the Cabinet, 2014) จุดการค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหารมี 2 แห่งคือ ท่าเทียบเรือด่านศุลกากร บริเวณตลาดอินโดจีน และสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 ทั้งสองแห่งเป็นจุดส่งออกที่สำคัญ มีการนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่จังหวัดมุกดาหาร ในปีงบประมาณ 2560 มีมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว รวมสูงถึง 196,717 ล้านบาท แบ่งออกเป็นการนำเข้า 83,656 ล้านบาท ส่งออก 113,061 ล้านบาท ดุลการค้า 29,405 ล้านบาท (Customs of Mukdahan Province, 2016) การค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร และแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ไม่ได้มีเพียงการค้าแบบรัฐต่อรัฐ แบบโรงงาน หรือบริษัทใหญ่เป็นผู้ส่งออกสินค้าดำเนินการตามแบบพิธีการศุลกากรเท่านั้น ลูกค้าชาว สปป. ลาว ที่เป็นพ่อค้าแม่ค้ารายย่อยมักเดินทางมาซื้อสินค้าเพื่อจำหน่ายต่อและใช้ในครัวเรือนของตนเอง สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นประเภท สินค้าอุปโภคบริโภค อุปกรณ์การเกษตร และของใช้ในชีวิตประจำวันอื่น ๆ มีการส่งออกสินค้าในแต่ละวันจำนวนมากผ่านช่องทางการค้าทั้งอาคารท่าเทียบเรือ สถานีขนส่งผู้โดยสารและสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 (Customs of Mukdahan

Province, 2016) การค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นใน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร มักจะเป็นรูปแบบที่เรียบง่าย สะดวกและรวดเร็ว มีการใช้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนช่วยดำเนินการเพื่อให้การส่งสินค้าดำเนินงานไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งรูปแบบนี้ยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามความสะดวกทั้งของผู้ซื้อผู้ขายและตามความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างมากซึ่งจะมีส่วนทำให้รูปแบบทำให้รูปแบบการค้าชายแดนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ว่ามีลักษณะการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสุดกระบวนการขั้นตอนการการส่งออกเป็นรูปแบบใด เพื่อผู้ประกอบการท้องถิ่นจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

ศึกษาปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าชายแดนค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการค้าส่งใน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

บททวนวรรณกรรม

1. กระบวนการค้าชายแดน

การค้าชายแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน การค้าชายแดนมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการค้าแลกเปลี่ยนผลผลิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เมื่อมีผลผลิตมากขึ้นและเกินความต้องการ ก็เริ่มพัฒนาสู่การแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อหวังผลกำไร แต่ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะพื้นที่บริเวณตามแนวชายแดนที่เคยเป็นชุมชนดั้งเดิมตามเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิมเมื่อครั้งยังไม่แบ่งเขตแดนหรืออาณาเขตที่เรียกว่า ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ หรือเรียกอีกอย่างว่า จุดผ่อนปรนทางการค้า (Wairatphanit, 2006)

ในอดีตการค้าชายแดนในจังหวัดมุกดาหาร มีการขนส่งสินค้าผ่านทางเรือโดยสารข้ามฝาก บริเวณสองนางสถิต อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ติดกับตลาดอินโดจีนเพียงช่องทางเดียว การนำเข้าและส่งออกสินค้า จากมีการซื้อขายและส่งออกสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเป็นสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากป่า ปัจจุบันการนำเข้าและส่งออกได้เปลี่ยนเป็นสินค้าที่มีความหลากหลายและมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค ยารักษาโรค เสื้อผ้า เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 มีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เชื่อมต่อระหว่างแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และจังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทย ในปีงบประมาณ 2560 มีการขนส่งสินค้าผ่านช่องทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 อย่างมากผ่านพิธีการศุลกากร ระเบียบสินค้าเข้าและออกอย่างถูกต้อง สินค้าที่มีการส่งออกสินค้าไปยังแขวงสะหวันนะเขต

สบป.ลาวสูงสุดคือ หน่วยประมวลผลหรือหน่วยเก็บข้อมูล รองลงมาคือแผ่นวงจรพิมพ์ อุปกรณ์สำรองไฟ ทรานซิสเตอร์ น้ำตาลทราย และน้ำมันเชื้อเพลิง ตามลำดับ รวมมูลค่าการค้าชายแดน 196, 717, 185, 263.870 บาท แบ่งออกเป็น มูลค่าการนำเข้าสินค้า 83, 656, 070, 765.590 บาท และมูลค่าการส่งออกสินค้า 113, 061, 114, 498.280 บาท (Customs of Mukdahan Province, 2016)

ถึงแม้จะมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 แต่การเดินทางโดยเรือโดยสารข้ามพากก็ยังคงมีความสำคัญสำหรับการเดินทางไปมาของชาวไทยและ ชาว สปป. ลาว สินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศไทยได้รับความนิยมใน สปป. ลาว อย่างมาก ด้วยคุณภาพ ความหลากหลายของสินค้า ความทันสมัย และราคาสินค้าที่พอจะเป็นที่ยอมรับ อีกทั้งสื่อโทรทัศน์ของไทยมีอิทธิพลต่อประชาชนชาว สปป. ลาว จึงทำให้ความต้องการสินค้าของไทยกระจายออกไปอย่างมาก สินค้าเหล่านี้พ่อค้าแม่ค้าชาว สปป. ลาว มักส่งออกปลายทางเรือโดยสารข้ามพาก มากกว่าผ่านทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 เพราะมีความสะดวก มีนายหน้ารับจ้างจัดการขนส่งสินค้าไปยังสปป.ลาวให้ และมีค่าใช้จ่ายไม่แพง

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกทางธุรกิจ

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มว่าจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากขึ้นผู้ประกอบการองค์กรธุรกิจจะต้องปรับตัวให้เข้ากับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นพลังผลักดันจากภายนอก เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้และส่งผลกระทบต่อการทำงานผู้ประกอบการหรือองค์กรธุรกิจ ดังนี้ (Mechart, 2006)

2.1 ด้านการเมืองระบบการเมืองและกฎหมายของแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน ซึ่งกฎหมายของแต่ละประเทศจะเข้ามามีส่วนร่วมและควบคุมการดำเนินงานในการทำงานของภาคธุรกิจ

2.2 ด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับภาพรวมด้านเศรษฐกิจขององค์กรที่ตั้งอยู่บนสภาพเศรษฐกิจของแต่ละสังคมในแต่ละช่วงเวลาเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลกระทบต่อกรดำเนินงานขององค์กร เช่น ความแตกต่างด้านประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ระดับการศึกษา การรับรู้และทัศนคติ เป็นต้น

2.4 ด้านเทคโนโลยีความรู้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลทั้งด้านดีและไม่ดีต่อองค์กร จึงควรปรับตัวเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยทั้งการสื่อสาร เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ

ทั้งในผลการวิจัยของ Junsuwan (2014) เรื่อง แนวทางการพัฒนาด้านชายแดนสะเดา โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปเสนอแนวทางหรือกลยุทธ์ โดยในส่วนของจุดแข็งจุดอ่อน เป็นเรื่องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานหรือระบบ ใช้หลัก 4M ตามหลักการบริหารจัดการเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ในขณะที่ด้านโอกาสและอุปสรรค เป็นเรื่องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานหรือระบบ ผู้วิจัยใช้หลัก PEST Analysis ประกอบด้วย ด้านการเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social) และด้านเทคโนโลยี (Technology) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ทำให้ทราบว่าด้านชายแดน

สะดวกค่อนข้างมีศักยภาพในการเข้าสู่ระบบ NSW เนื่องจากมีจุดแข็งในเรื่องของบุคลากร งบประมาณและด้านกายภาพ มีโอกาสในเรื่องของกรอบความร่วมมือต่างๆ งบประมาณสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบ แต่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องของกระบวนการในการใช้ระบบ และอุปสรรคเรื่องข้อกฎหมายที่ยังไม่เอื้อต่อการใช้ระบบตลอดจนการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักไม่มีอำนาจเต็มในการบริหารจัดการ

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (PEST Analysis)

PEST Analysis คือ เครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจ "ภาพรวม" ของสภาพแวดล้อมพื้นที่ที่กำลังจะเข้าไปดำเนินงานด้านธุรกิจและคิดเกี่ยวกับโอกาส และภัยคุกคามที่อยู่ในพื้นที่ธุรกิจใหม่ PEST Analysis จะช่วยในด้านการวิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี PEST Analysis ประกอบด้วย (Morrison, 2006)

3.1 ปัจจัยทางการเมือง (Political) เช่น กฎหมาย นโยบายต่างๆ ของภาครัฐที่ส่งผลถึงภาคธุรกิจ เป็นต้น

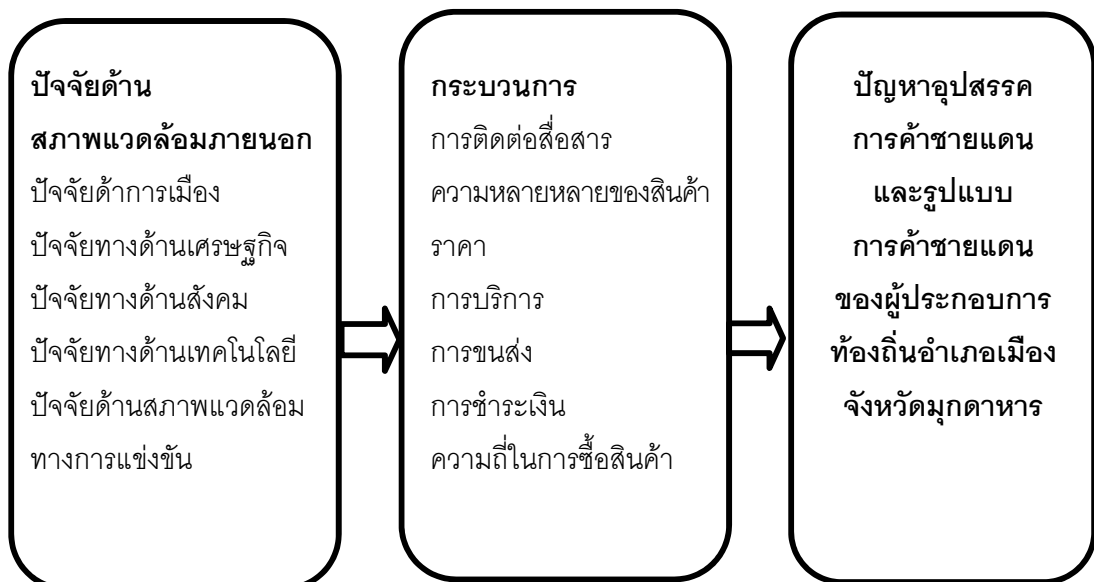
3.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic) เช่น ปัญหาเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ค่าเงินตกต่ำ เป็นต้น

3.3 ปัจจัยทางสังคม (Social) เช่น ระดับการศึกษาพื้นฐานที่สูงขึ้น ขนาดและลักษณะของครอบครัว เป็นต้น

3.4 ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technology) เช่น การพัฒนาของเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ระบบการขนส่งการสื่อสาร และ Social Network

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการศึกษาวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการค้าส่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการค้าส่ง ผู้มีอาชีพกรรมกร ผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง ผู้มีอาชีพนายหน้า และลูกค้าชาว สปป. ลาว

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการค้าส่งในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยลักษณะการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปตามคุณสมบัติและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกลุ่มตัวอย่างยินดีเปิดเผยข้อมูลในการค้าขายแดน ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้ประกอบการค้าส่ง กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะคือมีการจำหน่ายสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหารให้แก่ผู้ประกอบการค้าแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว โดยผู้ประกอบการ จะต้องมียุวมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 8 คน

1.2.2 ผู้มีอาชีพกรรมกรกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะคือ รับจ้างแบกหามสินค้าในบริเวณ ท่าเทียบเรือมุกดาหาร จำนวน 10 คน

1.2.3 ผู้มีอาชีพขับรถรับจ้าง กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะคือ รับจ้างขนส่งสินค้า ให้กับผู้ประกอบการชาว สปป. ลาว ที่เข้ามาซื้อสินค้าในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 10 คน

1.2.4 ผู้มีอาชีพ นายหน้า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะคือ รับจ้างซื้อสินค้าตามรายการ สั่งให้แก่ลูกค้าชาว สปป. ลาว และดำเนินการขนส่งถึงผู้รับที่ สปป. ลาว จำนวน 2 คน

1.2.5 ลูกค้าชาว สปป. ลาว กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะคือเป็นลูกค้าที่ซื้อสินค้ากับ ผู้ประกอบการค้าส่งใน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจค้าส่งชายแดน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น เปิดโอกาส ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถาม ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการค้าส่งในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านความหลากหลายของสินค้า 3) ด้านราคา 4) ด้านการบริการ 5) ด้านการขนส่ง 6) การชำระเงิน และ 7) ด้านความถี่ในการซื้อสินค้าคำถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและ อุปสรรคเกี่ยวกับการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำเสนอแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามให้ครอบคลุมตัวแปรในการศึกษา หาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและถ้อยคำที่ใช้ ลักษณะคำถามกำกวมหรือไม่จากนั้นจึงนำไปแก้ไข ข้อบกพร่อง

2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กำหนดประเด็นในการสังเกต ดังนี้ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านความหลากหลายของสินค้า 3) ด้านราคา 4) ด้านการบริการ 5) ด้านการขนส่ง 6) การชำระเงิน 7) ด้านความถี่ในการซื้อสินค้าและใช้แบบบันทึกการสังเกต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ระยะเวลา 90 วันตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 - ตุลาคม พ.ศ. 2560 สถานที่ในการเก็บข้อมูลคือ ร้านค้าของผู้ประกอบการ สะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 2 อาคารท่าเทียบเรือท่าข้าม สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดมุกดาหาร

4. การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การตรวจสอบข้อมูล ได้ทำการตรวจสอบข้อมูลพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทันที ซึ่งได้อาศัยการตรวจสอบแบบหลายมุมมองหรือแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ Denizen (Denizen, 1970 as cited in Chantavanich, 2004) นำมาปรับใช้ ดังนี้

4.1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ได้ใช้การตรวจสอบโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดิม แต่เวลาที่เวลาผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างเมื่อเวลาผ่านไปประมาณ 1 สัปดาห์ได้ทำการสัมภาษณ์และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมซ้ำอีกครั้งในกลุ่มตัวอย่างเดิม ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อมูลที่ได้รับตรงกันแม้จะได้รับต่างเวลา

4.1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) ได้ให้ผู้ช่วยผู้วิจัย เป็นผู้ลงพื้นที่ทำการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแทนผู้วิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อมูลที่ได้รับตรงกันแม้ว่าจะเปลี่ยนตัวผู้ทำการสัมภาษณ์

4.1.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ได้ใช้การการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์พร้อมกันนั้นได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารอื่นๆ และงานวิจัยอื่นๆประกอบด้วย ผลการตรวจสอบพิจารณาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวนหลายคนให้ความเห็นที่ตรงกันหรือคล้ายกันในแต่ละประเด็น

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์ภาพรวมของข้อมูลว่า ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร มีปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นอย่างไร และประยุกต์ใช้แนวทาง 6 ขั้นตอนของ Moustakas (Moustakas, 1994 as cited in BoonSathon, 2003) และใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (PEST Analysis) (Morrison, 2006)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการค้าขายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น ดังนี้

1.1 ด้านการเมืองการปกครอง การเก็บภาษีอากรมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ด่านศุลกากร สปป. ลาว สำหรับสินค้าที่ติดตัวมากับผู้โดยสาร ในอัตราร้อยละ 10 ของมูลค่าเครื่องใช้ที่มีมูลค่าเกินกว่า 1,500 บาท

1.2 ด้านเศรษฐกิจ การเก็บภาษีอากรมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ด่านศุลกากร สปป. ลาว ทำให้การซื้อสินค้าของชาว สปป. ลาว มีจำนวนลดลง ผู้ประกอบการร้านค้าต่างก็ได้ผลกระทบมียอดขายที่ลดลง นอกจากนั้น ร้านค้าที่มีจำนวนมากขึ้นทั้งร้านค้าระดับท้องถิ่นเดียวกันและห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ อำนาจการต่อรองราคาของลูกค้าจึงมีมากขึ้น ผู้ประกอบการท้องถิ่นที่ต้องการรักษาฐานลูกค้าไว้จึงมีการลดราคาจัดโปรโมชั่นให้กับลูกค้าเสมอ นอกจากนั้น เมื่อมีค่าใช้จ่ายด้านภาษีมากขึ้น ลูกค้าชาว สปป. ลาว บางรายเลือกให้การลักลอบขนส่งสินค้าแบบไม่พิธีการศุลกากรเพื่อลดค่าใช้จ่าย

1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้ประกอบการระดับท้องถิ่นขาดแรงงานระดับลูกจ้าง แรงงานจาก สปป. ลาว เข้ามามากในประเทศไทย แต่บางช่วงเวลาวินหยุดยาว หรือฤดูทำนา แรงงานเหล่านี้มักจะกลับไปยังบ้านเกิด ทำให้ผู้ประกอบการที่ว่าจ้างแรงงานเหล่านี้ขาดแรงงานทำงาน

1.4 ด้านเทคโนโลยี ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการพัฒนา พื้นฐานลูกค้า และช่วยในการทำการค้า

2. ผลการศึกษารูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นใน อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มลูกค้าชาว สปป. ลาว ที่เข้ามาซื้อสินค้าที่ อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหารเป็นผู้กำหนดรูปแบบของกระบวนการค้าส่งชายแดน โดยสามารถกำหนดรูปแบบได้ 6 รูปแบบ ดังตาราง

ที่	รูปแบบการค้า	กระบวนการค้าโดยสรุป	ข้อดี ข้อจำกัด
1	รูปแบบ A (Model A): รูปแบบการค้า ส่งชายแดนของ ผู้ประกอบการท้องถิ่น แบบขนส่งสินค้า ทางเรือโดยสาร	เป็นรูปแบบการค้าแบบดั้งเดิม ลูกค้า สปป. ลาว เดินทาง มาซื้อสินค้าทางเรือโดยสาร ระหว่างประเทศ จ้างรถรับจ้าง เพื่อซื้อสินค้าและนำสินค้ากลับ ทางเรือโดยสาร มีการว่าจ้าง กรรมกรเพื่อนำสินค้าลงเรือ (ฝั่งไทย) และขึ้นท่าเรือ (ฝั่ง สปป. ลาว)	<u>ข้อจำกัด</u> รูปแบบนี้ไม่มีนายหน้าเข้ามา ช่วยอำนวยความสะดวก ดำเนินการขนส่งสินค้าให้กับ ลูกค้า เมื่อมีสินค้าจำนวนมาก ลูกค้าจะต้องว่าจ้างรถรับจ้าง กรรมกรในการขนส่งสินค้าเอง ทั้งสิ้น ซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายสูง

ที่	รูปแบบการค้า	กระบวนการค้าโดยสรุป	ข้อดี ข้อจำกัด
2	รูปแบบ B (Model B): รูปแบบการค้าส่งชายแดน ของผู้ประกอบการ ท้องถิ่นแบบ ขนส่งสินค้าทางเรือ โดยสารแบบมีนายหน้า	ลูกค้า สปป.ลาว เดินทางมา ซื้อสินค้าทางเรือโดยสาร ระหว่างประเทศและ ว่าจ้าง นายหน้าเพื่ออำนวยความสะดวก ในการดำเนินการขนส่งสินค้า กลับไปยัง สปป.ลาว	<u>ข้อดี</u> มีค่าใช้จ่ายและมีความสะดวก ในการเดินทางและขนส่งสินค้า ในระดับปานกลาง มีนายหน้า ช่วยอำนวยความสะดวกในการ ขนส่งสินค้ากลับไปยัง สปป.ลาว
3	รูปแบบ C (Model C): รูปแบบการค้าส่ง ชายแดนของ ผู้ประกอบการท้องถิ่น แบบขนส่งสินค้าทางรถ โดยสารแบบมีนายหน้า	ลูกค้า สปป.ลาว เดินทางมา ซื้อสินค้าทางรถโดยสารระหว่าง ประเทศ ว่าจ้างนายหน้า เพื่ออำนวยความสะดวก ในการดำเนินการขนส่งสินค้า กลับไปยัง สปป.ลาว	<u>ข้อดี</u> มีค่าใช้จ่ายและมีความสะดวก ในการเดินทางและขนส่งสินค้า ในระดับปานกลางมีนายหน้า ช่วยอำนวยความสะดวกในการ ขนส่งสินค้ากลับไปยัง สปป.ลาว
4	รูปแบบ D (Model D): รูปแบบการค้าส่ง ชายแดนของ ผู้ประกอบการท้องถิ่น แบบขนส่งสินค้า ด้วยรถยนต์ส่วนตัว	ลูกค้าชาว สปป.ลาว เดินทาง ด้วยรถยนต์ส่วนตัวผ่านสะพาน มิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 ซื้อสินค้าและนำกลับด้วย รถยนต์ส่วนตัว	<u>ข้อดี</u> การมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว ทำให้ ลูกค้าชาว สปป. ลาว ได้มาทำธุระ ส่วนตัวอย่างอื่น มีความอิสระ ในการเดินทางซื้อสินค้าและ ท่องเที่ยว และสามารถซื้อสินค้า กลับได้ไม่จำกัด <u>ข้อจำกัด</u> มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ต่อครั้งสูงกว่ารูปแบบอื่นๆ และ การซื้อสินค้าจำนวนมากเพื่อ การค้า อาจทำให้ต้องเสียภาษี นำเข้าที่ด่านศุลกากร สปป. ลาว
5	รูปแบบ E (Model E): รูปแบบการค้าส่ง ชายแดนของ ผู้ประกอบการท้องถิ่น แบบขนส่งสินค้า ทางเรือโดยสาร	ลูกค้า สปป.ลาว ใช้การสื่อสาร สังคมออนไลน์สั่งซื้อสินค้า กับร้านค้า ร้านค้าส่งสินค้า ทางเรือโดยสารระหว่างประเทศ ว่าจ้างนายหน้าเพื่อ อำนวยความสะดวกในการ	<u>ข้อดี</u> มีความสะดวกและค่าใช้จ่าย ประหยัด ลูกค้าไม่ต้องเดินทาง มาซื้อสินค้าด้วยตนเอง ไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง ใช้การสื่อสารผ่านโทรศัพท์

ที่	รูปแบบการค้า	กระบวนการค้าโดยสรุป	ข้อดี ข้อจำกัด
5	โดยใช้การสื่อสาร สังคมออนไลน์ (ต่อ)	ดำเนินการขนส่งสินค้ากลับไปยัง สปป. ลาว (ต่อ)	หรือการสื่อสารสังคมออนไลน์ ในการสั่งซื้อสินค้ากับร้านค้า และ ฝากเงินสดมาที่นายหน้า นายหน้าช่วยอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้ากลับไปยัง สปป. ลาว <u>ข้อจำกัด</u> หากร้านค้ามีสินค้าใหม่ ลูกค้า อาจเสียโอกาสในการได้สินค้า ใหม่ไปเปิดตลาด เพื่อเป็น การเพิ่มลูกค้าให้แก่ร้านค้าได้
6	รูปแบบ F (Model F): รูปแบบการค้าส่งชายแดน ของผู้ประกอบการท้องถิ่น แบบขนส่งสินค้าทาง รถโดยสารและ ใช้การสื่อสาร สังคมออนไลน์	ลูกค้า สปป. ลาว ใช้การสื่อสาร สังคมออนไลน์สั่งซื้อสินค้ากับ ร้านค้า ร้านค้าส่งสินค้า ทางรถโดยสารระหว่างประเทศ ว่าจ้างนายหน้าเพื่อ อำนวยความสะดวก ในการดำเนินการขนส่งสินค้า กลับไปยัง สปป. ลาว	<u>ข้อดี</u> มีความสะดวกและค่าใช้จ่าย ประหยัด ลูกค้าไม่ต้องเดินทาง มาซื้อสินค้าด้วยตนเอง ไม่ต้อง เสียเวลาเดินทาง ใช้การสื่อสาร ผ่านโทรศัพท์หรือสังคมออนไลน์ ในการสั่งซื้อสินค้ากับร้านค้า และ ฝากเงินสดมาที่นายหน้า นายหน้าช่วยอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้ากลับไปยัง สปป. ลาว <u>ข้อจำกัด</u> หากร้านค้ามีสินค้าใหม่ ลูกค้าอาจเสียโอกาสในการ ได้สินค้าใหม่ไปเปิดตลาด เพื่อเป็นการเพิ่มลูกค้า ให้แก่ร้านค้าได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรคในการค้าขายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบปัญหา อุปสรรคการค้าส่งชายแดน คือปัญหาการเก็บภาษีอากรมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ด่านศุลกากร สปป.ลาว สำหรับสินค้าที่ติดตัวมากับผู้โดยสาร ในอัตราร้อยละ 10 ของมูลค่าเครื่องใช้ที่มีมูลค่าเกินกว่า 1,500 บาท การเรียกเก็บภาษีอากรมูลค่าเพิ่มนี้ ส่งผลกระทบต่อลูกค้าชาว สปป.ลาว และผู้ประกอบการร้านค้า เป็นอย่างมาก เนื่องจากหากลูกค้าชาว สปป.ลาว ซื้อสินค้าเกินกว่า 1,500 บาท จะทำให้ถูกเรียกเก็บภาษี จึงซื้อสินค้าน้อยลง ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ จึงขายสินค้าได้น้อยลงเกิดผลกระทบกับผู้มีส่วนร่วมในการค้าขายแดนทั้งระบบ ในด้านการขนส่งสินค้า ลูกค้าชาว สปป.ลาว เลือกใช้การส่งสินค้ากลับไปยัง สปป.ลาว โดยใช้นายหน้าเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดการขนส่งสินค้าประสานงานในด้านต่าง ๆ ทั้งพิธีการศุลกากร การขนส่งสินค้า การชำระเงิน หรือ ลูกค้าบางรายเลือกใช้การขนส่งสินค้ากลับไปยัง สปป.ลาว โดยลักลอบนำสินค้ากลับไปยัง สปป.ลาว แบบผิดกฎหมาย ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร ไม่ชำระค่าภาษีอากรอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sengiam (2007) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการค้าชายแดน จังหวัดตากผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ปัญหาทางด้านการค้าชายแดนทั่วไป พบว่าปัญหาในเรื่องข้อจำกัด ในการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าบางชนิด เป็นปัญหามากที่สุด 2) ปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร พบว่าปัญหาทางด้านการเก็บค่าธรรมเนียมในการขนส่งทั้งในระบบและนอกระบบซึ่ง ส่งผลให้ต้นทุนของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น เป็นปัญหามากที่สุด และ 3) ปัญหาทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ พบว่าปัญหาทางด้านขั้นตอน พิธีการทางศุลกากรสำหรับสินค้าบางประเภท เป็นปัญหามากที่สุด

นอกจากนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiudom (2007) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่าในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีปัญหาการค้านอกระบบซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดการลักลอบนำเข้าและส่งออกสินค้านอกระบบเพราะภาษีทางการค้าสูง ขั้นตอนของพิธีการทางศุลกากรมีความซับซ้อน ยุ่งยาก และทำให้ผู้ประกอบการมีกำไรมากกว่าการค้าในระบบ

2. รูปแบบการค้าชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารและผลการศึกษารูปแบบการค้าชายแดนที่พบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถกำหนดรูปแบบได้ 6 รูปแบบ ดังนี้ (1) รูปแบบ A (Model A): รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสาร (2) รูปแบบ B (Model B): รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารแบบมีนายหน้า (3) รูปแบบ C (Model C): รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางรถโดยสารแบบมีนายหน้า (4) รูปแบบ D (Model D): รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าด้วยรถยนต์ส่วนตัว (5) รูปแบบ E (Model E): รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารโดยใช้การสื่อสารสังคมออนไลน์ และ (6) รูปแบบ F (Model F): รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางรถโดยสารและใช้การสื่อสารสังคมออนไลน์ โดยพบว่า รูปแบบการค้าส่งชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารแบบมีนายหน้า (Model B) และรูปแบบการค้า

ส่งขายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นแบบขนส่งสินค้าทางรถโดยสารแบบมีนายหน้า (Model C) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Naing (2010) ผลการศึกษาพบว่า นายหน้าเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการค้ามีความสำคัญในการค้าขายแดนอย่างมาก

สรุป

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรคและรูปแบบการค้าขายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบ ปัญหาเรื่องการขึ้นอัตราภาษี ร้อยละ 10 ที่ศุลกากรฝั่ง สปป. ลาว ส่งผลให้ลูกค้าชาว สปป. ลาว ซื้อสินค้าลดน้อยลง กระทบต่อผู้ประกอบการค้าในจังหวัดมุกดาหาร และส่งผลถึงอาชีพอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านภาษีอากรของไทยและ สปป. ลาว ควรพิจารณารื้อหรือเพื่อหาทางออกเกี่ยวกับภาษี ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าขายแดนทั้งไทยและ สปป. ลาว เพื่อให้การค้าขายแดนระหว่างประเทศไทยและ สปป. ลาว มีความราบรื่น ระบบเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดมีการเจริญเติบโต

รูปแบบการค้าขายแดนที่เป็นที่นิยม คือรูปแบบการค้าส่งขายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น B แบบขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารแบบมีนายหน้าและ รูปแบบการค้าส่งขายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น C แบบขนส่งสินค้าทางรถโดยสารแบบมีนายหน้าจะมีค่าใช้จ่ายและมีความสะดวกในการเดินทางและขนส่งสินค้าในระดับใกล้เคียงกัน การเดินทางด้วยเรือโดยสารระหว่างประเทศและทางรถโดยสารระหว่างประเทศนั้นลูกค้ามักจะตัดสินใจเลือกจากสินค้าที่ต้องการซื้อ เช่น สินค้าที่มีน้ำหนักมาก ขึ้นไม่ใหญ่นัก อาหารหรือเครื่องดื่มที่ต้องการรักษาความเย็น มักจะส่งด้วยรถโดยสารระหว่างประเทศ เพราะการเดินทางรถโดยสารระหว่างประเทศใช้เดินทางประมาณ 30 นาที เท่านั้น และสินค้าที่มีขนาดใหญ่ มีปริมาณมากมักส่งทางเรือโดยสารระหว่างประเทศ ขั้นตอนในการขนส่งสินค้าไปยัง สปป. ลาว มีรูปแบบที่เรียบง่าย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าขายแดนหลายอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการค้าขายแดนนี้ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการค้าการลงทุน ทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดมีการเจริญเติบโตในอนาคตรูปแบบการค้าขายแดนอาจมีการเปลี่ยนแปลงไป มีความทันสมัย ทันต่อโลกที่หมุนตามเทคโนโลยี เช่น การขนส่งสินค้าปริมาณมากควรใช้เครื่องทุ่นแรงแทนกำลังคน หรือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน เช่น ไลน์ (LINE) เฟสบุค (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ฯลฯ เสนอขายสินค้าให้แก่ลูกค้า เป็นต้น ผู้ประกอบการจึงควรปรับตัวให้เท่าทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป พัฒนาร้านค้า สินค้า การบริการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนในอนาคต

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบปัญหาเรื่องการขึ้นอัตราภาษี ร้อยละ 10 ที่ศุลกากรฝั่ง สปป. ลาว ส่งผลให้ลูกค้าชาว สปป. ลาว ซื้อสินค้าลดน้อยลง กระทบต่อผู้ประกอบการค้าในจังหวัดมุกดาหาร และส่งผลถึงอาชีพอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการอีกด้วย หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านภาษีอากรของ สปป. ลาว ควรพิจารณาถึงอัตราภาษีเรียกเก็บภาษี ร้อยละ 10 ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าขายแดนทั้งไทยและ สปป. ลาว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1 รูปแบบการค้าขายแดนควรมีความทันสมัย ทันต่อโลกที่หมุนตามเทคโนโลยี เช่น การขนส่งสินค้าปริมาณมากควรใช้เครื่องทุ่นแรงแทนกำลังคน หรือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน เช่น ไลน์ (Line) เฟสบุค (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ฯลฯ เสนอขายสินค้าให้แก่ลูกค้า ทั้งนี้ เพื่อลดขั้นตอน เพื่อความสะดวกสบาย และลดค่าใช้จ่าย

2.2 กรณีจังหวัดมุกดาหารที่มีชายแดนติดกับ สปป. ลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นเขตแดน พบว่าการขนส่งสินค้าทางเรือโดยสารยังไม่มี การประกันภัยสินค้าอีกทั้งเรือโดยสารมีขนาดเล็กใช้ขนส่งสินค้าพร้อมไปด้วย ซึ่งเป็นอันตรายอย่างมากทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย ควรปรึกษากันเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ตัวเลขการค้าชายแดนส่วนใหญ่ของจังหวัดมุกดาหาร เป็นตัวเลขการค้า การส่งออก โดยบริษัท หรือโรงงานขนาดใหญ่ ที่ไม่ได้เป็นการค้าขายของผู้ประกอบการท้องถิ่น หรืออาจมีบ้าง ทำให้ไม่ เป็นตัวเลขที่แท้จริงของผู้ประกอบการท้องถิ่น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงตัวเลขการส่งออกสินค้า ชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่นที่แท้จริง

3.2 เนื่องจากประเทศไทยและ สปป. ลาว มีจุดเชื่อมต่อกันระหว่างประเทศเป็นระยะทางถึง 1,810 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 12 จังหวัด คือ หนองคาย มุกดาหาร อุบลราชธานี นครพนม เลย น่าน พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงราย พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงราย พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงราย อำนวยเจริญ บึงกาฬและอุบลราชธานี ประเทศไทยมีช่องทางค้าขาย ตามแนวชายแดนกับ สปป. ลาว ประมาณ 89 จุด (รวมจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราวและ จุดผ่อนปรน) ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาครอบคลุมพื้นที่ที่มีการทำการค้าชายแดนไทยและ สปป. ลาว ผู้วิจัย เห็นว่าควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการค้าชายแดนผู้ประกอบการท้องถิ่นระหว่างไทยและ สปป. ลาว ในทุกจุด เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการค้าชายแดนของผู้ประกอบการท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคต่อการค้าชายแดน เพื่อเป็นข้อมูลที่ละเอียดและสอดคล้องกับความเป็นจริงให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการ พิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ช่วยเหลือผู้ประกอบการท้องถิ่นในการค้าชายแดนระหว่าง ประเทศ และเพื่อสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนต่อไป

References

- BoonSathorn, S. (2003). Handout of marketing communication. Bangkok: School of Language and Communication, National Institute of Development Administration. [in Thai]
- Chaiudom, R. (2007). Problem of Thailand - Myanmar border trade in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province. Independent Study, Master of Economic Chiang Mai University. [in Thai]

- Chantavanich, S. (2004). **Qualitative research methods**. Bangkok: Printing Office of Chulalongkorn University. [in Thai]
- Customs of Mukdahan Province**. (2016). Retrieved June 7, 2016, from <http://www.danmuk.org>. [in Thai]
- Department of Foreign Trade. (2015). Border trade situation. **Journal of Border Trade**.(4), 4-7. [in Thai]
- Junsuwan, S. (2014). **Development approach of Sadoa Border: Research report**, Songkhla: Songkhla Rajabhat University. [in Thai]
- Mechart, W. (2006). **Organization management**. Bangkok: Printing Office of Chulalongkorn University. [in Thai]
- Morrison, J. (2006). **The international business environment: Global and local marketplaces in a changing world**. (2nd ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Naing, Yu Yu. (2010). **Border trade pattern in Myawaddy Township Kayin State, Myanmar**. Thesis, Master of Economic Chiang Mai University. [in Thai]
- Sengiam, R. (2007). **Border trade problems in Tak Province**. Independent Study, Master of Economic Chiang Mai University. [in Thai]
- The Secretariat of the Cabinet. (2014). **The results of the special economic development policy committee meeting**. Retrieved September 5, 2017, from http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99310036. [in Thai]
- Wairatphanit, N. (2006). **Handout of border trade**. [Unpublished]. n.p.: Chamber of Commerce Thailand. [in Thai]